

ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
STRATEGIES TO ENHANCE PROFESSIONAL DEVELOPMENT
OF TEACHER IN GENERAL BUDDHIST SCHOOL

ซอนต้า เช็มมา¹ * ประยูทธ ชูสอน² และ พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ³

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสารคาม

*Corresponding Author E-mail : honda608@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน มี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาวิชาชีพครูโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 354 คน และศึกษาพฤติกรรมจำนวน 3 แห่ง ระยะที่ 3 การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน เพื่อพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ และระยะที่ 4 การประเมินยุทธศาสตร์โดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ลำดับแรก คือการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ($PN I_{modified} = 0.16$) รองลงมา คือ มีโครงสร้างและสภาพแวดล้อมสนับสนุน ($PN I_{modified} = 0.15$) การตอบสนองความต้องการของครูแต่ละคน ($PN I_{modified} = 0.14$) การปฏิบัติตามตามมาตรฐานวิชาชีพ ($PN I_{modified} = 0.13$) การเรียนรู้ของนักเรียนและครู ($PN I_{modified} = 0.13$) และลำดับสุดท้าย การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ($PN I_{modified} = 0.10$)

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้แก่การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ปรับปรุงโครงสร้างและสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของครู สร้างระบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของครูแต่ละคน กำหนดเกณฑ์และมาตรการ

เพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของครู ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนและครู และส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ประกอบไปด้วย 6 เป้าประสงค์ 9 แนวทาง และ 36 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์, การพัฒนาวิชาชีพครู

ABSTRACT

The objectives of this study were to assess the needs assessment for development of teacher professional of general Buddhist schools and to study teacher professional development strategies. This study used mixed methods research consisting of 2 phrases. Phase 1: The study of current conditions and desirable to determine the requirements needed for development of teacher professional used questionnaire for 354 teachers general Buddhist schools. Phase 2: The qualitative study focus group discussion with 15 experts and seminar was attended by 40 participants. with general Buddhist schools, analyzing the contents according to the objectives of the study.

The results

1. The Need Assessment of teachers professional development descending order was: Collaborative networks of forces ($PNI_{modified} = 0.16$), Supportive Structures and Environment ($PNI_{modified} = 0.15$) Individual Teacher Need ($PNI_{modified} = 0.14$), Acting under Professional standards ($PNI_{modified} = 0.13$), Learning of students and teachers ($PNI_{modified} = 0.13$) and Following the Acting under KulayanamitDhamma. ($PNI_{modified} = 0.10$).

2. Teacher professional development strategies suitable and useful for general Buddhist schools 6 strategies include Build collaborative networks of forces. Organize the structure and environment supporting professional development of personel. Create a professional development system to meet the need of each teacher. Implement measures to promote compliancce with professional standards. Develop student and teacher learning. Promote the practice of moral principles. consisted of 6 goals, 9 Measure and 36 indicators .

Key Words: Strategies, Teacher Professional Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการศึกษาจะมีคุณภาพสูงเพียงใดย่อมขึ้นกับคุณภาพของครู เพราะคุณภาพของครูคือปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพการเรียนรู้นักเรียน (OECD, 2013) ระบบการศึกษาของประเทศกลุ่มคะแนนสูงมักให้ความสำคัญอันดับแรกแก่ครู โดยเลือกใช้ครูคุณภาพเหมาะสมหรือครูคุณภาพสูง (Qualified teachers) คือเอาคนที่ดีที่สุดมาเป็นครู เก็บครูที่ดีไว้และเอาสิ่งที่ดีที่สุดออกมาจากครู (McKinsey Report, 2007) เพราะคุณภาพของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการ

เปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะมีข้อค้นพบจากงานวิจัยหลายฉบับ ที่พบว่านักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่สอนเก่งจะมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่สอนไม่เก่งถึง 3 เท่า และจากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนกสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ของครู คุณธรรมจริยธรรมของครู การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ของครูเพื่อการจัดการเรียนการสอน องค์ความรู้ใหม่สำหรับครูในศตวรรษที่ 21 การใช้และการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครู และสภาพปัญหาการพัฒนาครู พบว่า การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาครู ยังขาดกลไกในการร่วมมือรวมพลังขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรการพัฒนาครูไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทั้งหมด 409 โรงเรียน มีครูประจำและครูพิเศษ จำนวน 4,411 รูป/คน การรับบรรจุครูเข้าปฏิบัติหน้าที่สอนเป็นอำนาจหน้าที่ของแต่ละโรงเรียน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสองของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศได้รับการประเมินแล้ว 391 แห่ง ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน 209 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 53.45 ไม่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน 182 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 46.55 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายมาตรฐาน พบว่ามาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำที่สุดได้แก่ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (2.12) ลำดับต่อมาคือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2.45) ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า จุดอ่อนด้านบุคลากรครูขาดความมั่นคงและความก้าวหน้าทางด้านวิชาชีพ ไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างเหมาะสมและเท่าเทียม มีการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดภาวะสมองไหลไปหน่วยงานอื่นที่มั่นคงกว่าเดิม และ ระบบการบริหารและพัฒนาบุคลากรยังไม่เป็นระบบ (กองพุทธศาสนศึกษา, 2553) สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพมีความสำคัญยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการทั้งในระดับโรงเรียนโดยเฉพาะการบริหารงานบุคลากร ที่จำเป็นต้องใช้ระบบการศึกษาวิจัยอย่างมีระบบและสอดคล้องตามสภาพที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ นำมาสู่การกำหนดความสำคัญของสภาพความต้องการจำเป็นต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูให้เกิดความรู้ ความสามารถ มีทักษะตามสมรรถนะที่จำเป็น และพัฒนาคุณภาพวิธีการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล พัฒนาตนถึงขั้นเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาวิชาชีพครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ผู้วิจัยดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 : ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (Individual Interview) เพื่อยืนยันและตรวจสอบองค์ประกอบให้สอดคล้องกับบริบท จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดและประเด็นที่ต้องการตรวจสอบความเหมาะสมของกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี วิเคราะห์โดยใช้วิธีการเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การวิจัยระยะที่ 2 : ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประจำและครูพิเศษโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งประเทศ 14 กลุ่ม จำนวน 4,411 รูป/คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 354 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$

การศึกษาพหุกรณี (Multi-case Study) ศึกษาและถอดบทเรียนโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการได้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นสารสนเทศสำคัญอีกส่วนหนึ่งในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสาม ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีผลงานด้านการ พัฒนาศึกษาวิชาชีพครูโดยรวมที่โดดเด่น (Outstanding) ที่ใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาศึกษาวิชาชีพครูจนประสบ ผลสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practices)

การวิจัยระยะที่ 3 : เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การยกกร่างยุทธศาสตร์ โดยนำข้อมูลจากระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 และข้อมูลจากการศึกษาพหุกรณี มายกกร่างซึ่งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ประกอบด้วย เป้าประสงค์ กลยุทธ์ แนวทาง ตัวชี้วัด และการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์โดยการใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนด ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาวิชาชีพครู ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น จำนวน 3 คน นักวิชาการกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 และครูผู้สอน จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ขนาดละ 2 รูป/คน รวม 15 รูป/คน

การวิจัยระยะที่ 4 การประเมินร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพิจารณาปรับปรุงร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการโรงเรียน และสัดส่วนของ ขนาดสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด ได้แก่ เล็ก กลาง ใหญ่ ในจำนวนใกล้เคียงกัน ขนาดละ 10 รูป/คน ผู้บริหารสถานศึกษา 10 รูป/คน รวมได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 40 รูป/คน โดยจัดสัมภาษณ์ที่วัดศรีนวล ขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหลักและวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวม ดังนี้

ข้อ	การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI _{modified}	ลำดับ
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.	การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง	3.37	1.01	3.90	0.89	0.16	1
2.	มีโครงสร้างและสภาพแวดล้อมสนับสนุน	3.44	1.02	3.95	0.88	0.15	2
3.	การตอบสนองของความต้องการของครูแต่ละคน	3.48	1.00	3.96	0.91	0.14	3
4.	การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.60	0.96	4.09	0.84	0.13	4
5.	การเรียนรู้ของนักเรียนและครู	3.50	0.96	3.96	0.91	0.13	5
6.	การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม	3.89	0.90	4.27	0.81	0.10	6
	รวม	3.56	0.98	4.02	0.87	0.14	

จากตารางพบว่า ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ลำดับแรก คือการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ($PNI_{modified} = 0.16$) รองลงมา คือ มีโครงสร้างและสภาพแวดล้อมสนับสนุน ($PNI_{modified} = 0.15$) การตอบสนองความต้องการของครูแต่ละ $PNI_{modified} = 0.14$) การปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ ($PNI_{modified} = 0.13$) การเรียนรู้ของนักเรียนและครู ($PNI_{modified} = 0.13$) และลำดับสุดท้าย การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ($PNI_{modified} = 0.10$)

2. ผลจากการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดังนี้

2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ลำดับแรก คือการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ($PNI_{modified} = 0.16$) รองลงมา คือ มีโครงสร้างและสภาพแวดล้อมสนับสนุน ($PNI_{modified} = 0.15$) การตอบสนองความต้องการของครูแต่ละคน ($PNI_{modified} = 0.14$) การปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ ($PNI_{modified} = 0.13$) การเรียนรู้ของนักเรียนและครู ($PNI_{modified} = 0.13$) และลำดับสุดท้าย การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ($PNI_{modified} = 0.10$)

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย

6 เป้าประสงค์ คือ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครู พัฒนาโครงสร้างและสภาพแวดล้อมที่ สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูที่ตอบสนองความต้องการของครูแต่ละคน และให้ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของครู เป็นนวัตกรรมสร้างนวัตกรรมทางวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของ นักเรียนทุกกลุ่มสาระ ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่เปี่ยมด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรมและปฏิบัติตนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

6 กลยุทธ์ ประกอบด้วย สร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ปรับปรุงโครงสร้างและสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของครู สร้างระบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของครูแต่ละคน กำหนดเกณฑ์และมาตรการเพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของครู ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและครู และส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

9 แนวทาง ประกอบด้วย จัดให้มีการสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้นำวิชาการ และพัฒนาหลักสูตร นวัตกรรมการสอน พัฒนาระบบการบริหารจัดการความเป็นเลิศสำหรับครูและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู จัดทำมาตรการเพื่อกำหนดและพัฒนาความก้าวหน้าและความมั่นคงทางวิชาชีพของครู พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู กำหนดให้ครูสร้างและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแนวทางการพัฒนาตนเองของครู เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแนวทางการพัฒนาครูดีศรีปริยัติธรรม

36 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ครูได้รับการฝึกอบรมให้แลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศทุกกลุ่มสาระ ได้ร่วมกันค้นหาปัญหาที่สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนโดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดวิสัยทัศน์/ยุทธศาสตร์ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูร่วมกันสร้างและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้อัตนคัล้องกับ ศตวรรษที่ 21 ทุกกลุ่ม

สาระร่วมกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทุกกลุ่ม ผู้บริหารและครูร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน . โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการทำ MOU ร่วมกับพันธมิตรเครือข่ายกับองค์กรต่างๆและเปิดรับการสนับสนุนจากชุมชนในการพัฒนาวิชาชีพครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาส่งเสริมการใช้วิจัยเป็นฐานในการพัฒนาครู ผู้บริหารใช้กระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการกำหนด พันธกิจ วิสัยทัศน์ ค่านิยม จัดทำแผน โครงการ และนโยบายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสร้างแหล่งเรียนรู้และการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและชุมชนโดยรอบ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงทางวิชาชีพ เช่น ให้สวัสดิการ และ ขวัญกำลังใจ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมพัฒนาให้ครูมีทักษะที่จำเป็นด้าน ICT ด้านทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ และทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาครูโดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและความถนัด ของครู ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพ ตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรม (Training) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และการศึกษาต่อ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมความมั่นคงทางวิชาชีพให้มีใบประกอบวิชาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาโดยการโค้ช และให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) ครูพัฒนาแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ครูมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพและรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบครูสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ครูร่วมมือกับเพื่อนร่วมวิชาชีพในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ครูแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ครูสามารถพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน ครูใช้แหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนและสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกันและมีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาบูรณาการในชั้นเรียนได้ เช่น สื่อมัลติมีเดีย ยูทูป และบทเรียนสำเร็จรูป ครูจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความถนัดของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูใช้แรงจูงใจและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้น ครูเป็นผู้พัฒนาตนเองตลอดเวลา มีความรับผิดชอบและพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ถูกต้อง ครูเป็นผู้ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายมีการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ พัฒนางานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ครูมีความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือคนอื่น ครูมีความประพฤติดีสม่ำเสมอ น่าเชื่อถือและไว้วางใจ ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สุจริต และเป็นแบบอย่างที่ดีถูกต้อง ครูเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ วางตนเหมาะสมกับหน้าที่กัลยาณมิตรที่เที่ยงตรง ไม่มีอคติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีข้อค้นพบดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่าด้านที่มีความต้องการพัฒนาไปหาหน่อย เรียงตามลำดับ คือการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง รองลงมา คือ มีโครงสร้างและสภาพแวดล้อมสนับสนุน การตอบสนองความต้องการของครูแต่ละคน การปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ การเรียนรู้ของนักเรียนและครู และลำดับสุดท้าย การปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาเป็นตัวอย่างที่ดี ให้ความสำคัญกับบุคลากรและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เชื่อว่าผู้เรียนเป็นผู้มีคุณค่าและพัฒนาได้ ความร่วมมือของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูด้วยความสมัครใจ สิ่งเหล่านี้สามารถอธิบายได้ว่าเป็นความเชื่อและจุดยืนที่ดีในการพัฒนาเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษา และเมื่อมีการดำเนินงานได้ผลในการพัฒนาเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาดีแล้วและมีแนวทางที่ชัดเจน จึงควรมีการขยายผล อาจจัดทำเป็นแผนงานและมาตรการจูงใจในการพัฒนาและดำเนินงานเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาให้ต่อเนื่องเพื่อเป็นการยกระดับวิชาชีพครูที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปสอดคล้องกับ Thompson Gregg และ Niska (2004) กล่าวว่าเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำ และเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันเป็นทีมเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่อยู่ในวิถีชีวิตการทำงานและการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้มีครูร่วมกันเป็นผู้นำและผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุข ของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในเครือข่าย

ผลการศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีข้อค้นพบดังนี้

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบไปด้วย 6 เป้าประสงค์ 6 กลยุทธ์ 9 แนวทาง และ 36 ตัวชี้วัด ซึ่งผ่านการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มผู้นำไปใช้ สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพราะว่า ยุทธศาสตร์คือแนวทางการบริหารจัดการที่องค์การเลือกเพื่อจะดำเนินการ เพื่อให้นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายในอนาคตที่กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์จึงเป็นกรอบและแนวทางที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแผนงานและโครงการในรายละเอียดได้ว่า จะทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร เพื่อไปสู่ผลผลิตที่ สอดคล้องกับภารกิจและจุดหมายขององค์การ สอดคล้องกับ สมเจษฎ์ ศรีสมจักร์ (2016) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวมีข้อเสนอแนะหลัก 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะประเด็นที่ควรศึกษาต่อไปในอนาคตดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1.1 ผลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ลำดับแรกคือ ด้านการร่วมมือรวมพลัง ดังนั้นควรเน้นการพัฒนาแบบมีเครือข่าย และระดมสรรพกำลังของหน่วยของรัฐมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาด้วย

1.2 ผลจากการพัฒนายุทธศาสตร์ ควรนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อนำยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติและเป็นการยืนยันว่ายุทธศาสตร์ที่ศึกษาในครั้งนี้มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะประเด็น ปัญหาที่ควรศึกษาริวิจัยในครั้งต่อไปในอนาคต

2.1 ควรมีการศึกษาริวิจัยในรูปแบบวิจัยและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปออกแบบพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาต่อยอดเพื่อนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

2.2 ควรวิจัยปฏิบัติการการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นปัญหามากที่สุดจากข้อเสนอเชิงนโยบายการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงจากการศึกษาความต้องการจำเป็น

เอกสารอ้างอิง

กองพุทธศาสนศึกษา. (2553). **แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติ**

ธรรมแผนกสามัญศึกษา.(2553-2562). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **บทวิเคราะห์สถานการณ์พัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะ**

แนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ ฯ : พริกหวาน.กราฟฟิค จำกัด.

สมเจษฎ์ ศรีสมจักร์. (2559). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่**

การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์**
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Eleonora, M. (2003). **The Objects of Social Science. London: Continuum Press.**Strategic Plan and Action
Plan for Educational Development

- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research. **Journal of Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607–610.
- McKinsey & Company. (2007). **How The World’s Best Performing School Systems Come on Top**, (Online), Available: [http://mckinseysociety.com/downloads/reports/Education/Worlds School Systems Final.pdf](http://mckinseysociety.com/downloads/reports/Education/Worlds%20School%20Systems%20Final.pdf), Retrieved March 11, 2016. From <http://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2016-5>
- OECD. (2013). **PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful? Resources, Policies and Practices**, PISA, OECD Publishing. From <http://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2016-5>.
- Thompson, S.C. ; Gregg, L.; & Niska, J.M. (2004). **Professional Learning Communities, Leadership, and Student Learning**. RMLE Online. 28(1):15. <http://dx.doi.org/>